

**ЦЕНТРАЛЬНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

**ПРОГРАМА
ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ ДО АД'ЮНКТУРИ
ЦЕНТРАЛЬНОГО НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ІНСТИТУТУ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ у 2025 РОЦІ**

Київ – 2025

Програма вступного випробування з філософії для кандидатів на навчання в ад'юнктурі

- Онтологічні та світоглядні передумови виникнення філософії.
- Предмет і особливості філософського знання.
- Роль філософії у формуванні методологічної культури, гуманістичного світогляду офіцерів Збройних Сил України.
- Основні риси античної філософії.
- Філософія середньовічного суспільства.
- Філософія епохи Відродження.
- Філософія Нового часу: проблема методу наукового пізнання.
- Класична німецька філософія та її досягнення.
- Філософія Києво-Могилянської академії.
- Вчення І. Канта про “вічний мир”.
- Проблема війни та армії в історії філософії.
- Особливості способу філософствування в Україні у XVI–XVIII ст.
- Філософія в університетах України (академічна філософія) XIX–XX ст.
- Основні етапи формування філософської думки в Україні.
- Сучасна філософія в Україні: стан і перспективи її розвитку.
- Неопозитивізм як один із напрямів філософії науки.
- Головні напрями сучасної світової філософії.
- “Філософія життя” як реакція на загальну кризу раціоналістичної філософської традиції.
- Неотомізм – головний напрям сучасної католицької філософії.
- Основні ідеї представників екзистенціальної філософії.
- Гносеологія як розділ філософського пізнання.
- Проблема істини у пізнанні. Розвиток поняття істини в історії філософії.
- Наука як форма пізнавальної діяльності і соціальний інститут.
- Логічні підстави аргументації і доведення.
- Сутність та логічна структура спростування і критики.
- Закони формальної логіки як принципи правильного міркування.
- Сутність поняття, судження, умовиводу в формальній логіці.
- Релігія як форма суспільної свідомості.
- Раціональне та позаціональне в процесі творчості.
- Розвиток нових ідей, їхня перевірка та реалізація. Ідея – гіпотеза – теорія.
- Природне і соціальне в людині.
- Співвідношення сутності та існування людини в історичному розвитку.
- Людина, індивід, особистість. Особистість військовослужбовця.

Історія природи та історія людства. Відмінність законів природи від законів історії.

Основні підходи до розуміння сутності суспільства.

Екологічний аспект буття суспільства.

Критерії, виміри, суперечності суспільного прогресу.

Проблема суб'єкта суспільно-історичного процесу.

Війна, прогрес, цивілізація. Сучасні філософські концепції війни та миру.

Головні напрями сучасної соціальної філософії.

Духовне виробництво, духовні цінності та ідеали в сучасному суспільстві.

Культура і цивілізація. Гуманістична природа культури.

Соціальне насильство, його форми та роль в історії.

Філософія війни К. Клаузевіца, її світоглядний та методологічний зміст.

Сучасні соціально-філософські концепції походження воєн та збройних конфліктів.

Взаємозв'язок війни і миру. Проблема війни і миру як одна з головних проблем сучасності.

Проблеми класифікації воєн та збройних конфліктів.

Філософсько-методологічні проблеми військової безпеки України.

Армія в системі військової організації суспільств.

Походження армії та закономірності її розвитку.

Армія в демократичному суспільстві.

Соціальний зміст Концепції гуманітарного і соціального розвитку Збройних Сил України.

Воєнна доктрина та військова наука: взаємозв'язок основних положень.

Логіка військово-наукового пізнання та її особливості.

Філософський аналіз передумов, сутність і форми змін у військовій справі (еволюція та революція).

Філософія як рефлексія над військовою наукою, засіб включення військової думки до соціокультурного розвитку філософії.

Соціальний зміст та основні принципи реформування Збройних Сил України.

Соціально-філософський аналіз формування армій нових незалежних держав.

Етика як філософія моралі. Морально-етична культура військовослужбовця.

Філософсько-методологічні проблеми навчання та виховання військовослужбовців.

Передумови виникнення філософії в давній Індії.

Суспільство як об'єкт філософського пізнання.

Головні тенденції та перспективи реформування військової сфери українського суспільства.

Зародження філософії у давньому Китаї.

Військова організація держави як складова військової сфери суспільства.

Предмет і значення формальної логіки.

Філософські ідеї християнської апологетики та патристики.

Екологічні аспекти буття суспільства.

Значення формальної логіки у військовій діяльності.

Філософія середньовічної схоластики: номіналізм і реалізм.

Природне (біологічне) і соціальне в людині.

Походження воєн та їхні причини.

Філософія пізнього (північного) Відродження.

Філософські концепції людського існування.

Формальна логіка про основні закони правильного мислення.

Література для підготовки:

1. Андрущенко В. П. Історія філософії (західноєвропейський контекст). Підручн. для вищ. навч. закладів. Київ. Тандем. 2018.
2. Андрущенко В., Губерський Л., Михальченко М. Соціальна філософія: історія, теорія, методологія. 4-те вид. Київ. Юрінком Інтер. 2016.
3. Бойченко І. Філософія історії. Підручн. Київ. Академвидав. 2017.
4. Горський В. С. Історія української філософії. Київ. 1996.
5. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як мета антропології. Навч. посіб. зі словником. 4-те вид., перероб. та доп. Київ. КНТ. 2016. 396 с.
6. Кралюк П. М. Історія філософії України. Підручн. Київ. КНТ. 2015. 652 с.
7. Лузан А. О. Вступ до філософії. Навч. посіб. Рекомендовано МОН України. Київ. 2018.
8. Петрушенко В. Основи філософських знань: курс лекцій. Львів. Новий світ. 2016.
9. Причепій Є. М. Філософія. Підручн. 4-те вид., випр. Київ. Академвидав. 2015. 592 с.
10. Рубанець О. М. Філософські проблеми наукового пізнання. Київ. 2016.
11. Філософія науки. Підручн. За ред. І. С. Добронравової. Київ. Видавн.-поліграф. центр "Київський університет". 2018. 255 с.
12. Філософський енциклопедичний словник. НАНУ; Ін-тут філософ. ім. Г.С. Сковороди. За ред. кол.: В. І. Шинкарук, Є. К. Бистрицький, М. О. Булатов та ін. Київ. Абрис. 2002.

13. Філософсько-методологічні проблеми військової теорії та практики. Навч.-метод. посіб. За заг. ред. В. Богайчука. Київ. НУОУ. 2018.

14. Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика. Підручн. Київ. Центр навчальної літератури. 2019.

Програма вступного випробування з іноземної мови для кандидатів на навчання в ад'юнктурі

Вступне випробування до ад'юнктури відбувається у формі комплексного тесту, який складається з чотирьох субтестів, спрямованих на перевірку рівня сформованості мовленнєвої та мовної компетентностей. Субтести проводять у такій послідовності: письмо, аудіювання, читання, говоріння.

Субтест 1. Письмо. За допомогою тестових завдань перевіряють рівень володіння нормами сучасного писемного мовлення, здатність успішно виконувати комунікативні завдання в письмовій формі. Кількість завдань – одне.

Тестове завдання. Кандидати мають написати офіційний або неофіційний лист обсягом 100–130 слів.

Текст має відповідати таким вимогам:

прийнятна логіка структурування опису, тобто наявність відповідних частин: вступу, основної частини, висновків; використання слів для логічного зв'язку частин опису;

граматична та лексична правильність опису;

відповідність встановленому обсягу;

охоплення всієї ключової інформації.

Перед початком тестування здійснюють короткий інструктаж щодо порядку проведення субтесту.

На виконання субтесту з письма відводиться до 25 хвилин.

Субтест 2. Аудіювання. Перевіряється сформованість компетентностей розуміння як основного, так і повного змісту монологічних та діалогічних звукових тестів вміння знаходити спеціальну та необхідну інформацію в аудіотекстах, які звучать стандартною мовою у звичайному темпі, а також розуміння основного змісту тексту, що стосується галузі (сфери) власної професійної компетенції, та здатність сприймати інформацію фактичного характеру.

Субтест з аудіювання складається з 15 завдань трьох типів: множинного вибору, перехресного вибору, завдання на заповнення пропусків.

Усі аудіоматеріали кандидати прослуховують двічі.

Перед початком тестування здійснюють короткий інструктаж щодо порядку проведення субтесту.

На виконання субтесту з аудіювання відводиться до 20 хвилин.

Субтест з аудіювання проводиться в лінгафонному кабінеті.

Субтест 3. Читання. За допомогою тестових завдань перевіряють рівень сформованості компетентності в читанні, а саме: детальне розуміння змісту прочитаного, вміння встановлювати значення лексико-граматичних одиниць на основі контексту, знання засобів організації дискурсу.

Тестований має розуміти прості автентичні тексти на знайому тематику, читати точні й такі, що спираються на факти, тексти, що містять описи осіб, місць, речей та подій у теперішньому, минулому та майбутньому часі. Потрібно розуміти основний зміст і подробиці літературного тексту, вміти узагальнювати та співвідносити інформацію у доволі складних текстах.

У субтесті використовуються завдання трьох видів: множинного, перехресного та альтернативного вибору.

Множинний вибір – вибір з декількох запропонованих відповідей. Множинний вибір може бути представлено у різних формах. Його узагальнена структура складається з основи, в якій пропущено один з елементів. Для заповнення пропусків надається чотири варіанти відповідей.

Перехресний вибір – зіставлення або встановлення відповідності. Він є у багатьох різновидах: зіставлення заголовків / ключових речень / запитань з текстами / частинами текстів для читання.

Альтернативний вибір – цей тестовий метод є варіантом множинного вибору лише з двома варіантами відповідей: “правильно” і “неправильно”.

У субтесті використовуються автентичні тексти, які може бути адаптовано, обсягом до 500 слів. Порядок розташування тестових завдань відповідає послідовності надання інформації у текстах.

Субтест з читання містить 20 тестових завдань, із них:

10 – множинного вибору;

5 – перехресного вибору;

5 – альтернативного вибору.

Під час проведення субтесту з читання кандидати записують відповіді у бланки для відповідей. Писати або робити будь-які позначки у буклетах забороняється. Слід писати розбірливо, виправлення мають бути зрозумілими. Кожне виправлення потрібно завірити особистим підписом.

На виконання субтесту з читання відводиться до 40 хвилин.

Субтест 4. Говоріння. Говоріння здійснюється у формі діалогу чи монологу і є спрямованим до однієї особи або до необмеженої кількості осіб. Акт говоріння завжди має певну мету, мотив, в основі якого лежить потреба; предмет – думки того, хто говорить; продукт – висловлювання (діалог або монолог) і результат, який може виражатися у вербальній чи невербальній реакції на висловлювання.

Субтест з говоріння перевіряє уміння здійснювати усну комунікацію відповідно до заданого питання та рівня компетентності з цього виду мовленнєвої діяльності і проводиться іноземною мовою у формі інтерв'ю двома членами комісії (співрозмовник та екзаменатор).

Кандидат має продемонструвати вміння спілкуватися у повсякденних та стандартних робочих ситуаціях:

- здатність описувати людей, місця та речі, розповідати про теперішні, минулі, майбутні події логічно завершеними розмовними блоками, стверджувати факти;

- порівнювати, протиставляти, надавати конкретні інструкції та вказівки, ставити передбачувані запитання і відповідати на них;

- здатність обговорювати у звичайній неформальній обстановці конкретні теми, наприклад: робочі та сімейні справи, власне оточення, інтереси, подорожі, новини дня тощо;

- здатність говорити розгорнутими реченнями в повсякденних ситуаціях, наприклад: під час вирішення особистих питань та питань, що пов'язані з житлом, давати складні, детальні та довгі пояснення, обговорювати змінення планів щодо подорожей або інших справ.

Рекомендовані теми до співбесіди:

- персональна ідентифікація;

- загальне робоче оточення і повсякденна робота, стосунки з колегами; ділові та туристичні подорожі;

- міжнародні конференції, зустрічі, дискусії;

- здоров'я та особиста безпека;

- світові ризики і катаклізми останнього десятиліття;

- сучасні та перспективні технології;

- захист навколишнього середовища;

- Збройних Сил України та провідних країн світу;

- обрана галузь знань, сучасні методи дослідження, наукові інтереси та амбіції;

- питання професійного та академічного характеру.

На виконання субтесту з говоріння відводиться до 15 хвилин на одну особу.

Програма вступного випробування для кандидатів на навчання в ад'юнктурі за спеціальністю К-5 “Військове управління (за видами збройних сил)”

Функції, завдання та структура Збройних Сил України.

Керівництво Збройними Силами України та забезпечення їхньої діяльності.

Основні положення Законів України: “Про національну безпеку України”, “Про оборону України”, “Про Збройні Сили України”, “Про основи національного спротиву”.

Принципи оперативного мистецтва та їхня сутність.

Види воєнних дій та їхня сутність.

Загальні положення Міжнародного гуманітарного права.

Форми застосування сил оборони держави та їхня сутність.

Оборонна операція. Мета, види оборони, оперативні завдання, які виконуються в оборонній операції оперативного угруповання військ (сил).

Зміст оборонної операції оперативного угруповання військ (сил).

Угруповання військ (сил), що створюються для ведення оборонної операції оперативного угруповання військ (сил), їхні склад та призначення.

Елементи оперативної побудови, що створюються в оборонній операції оперативного угруповання військ (сил), їхні склад та призначення.

Наступальна (контрнаступальна) операція. Мета наступальної (контрнаступальної) операції, оперативні завдання, які виконуються в наступальній (контрнаступальній) операції оперативного угруповання військ (сил).

Угруповання військ (сил), що створюються для ведення наступальної (контрнаступальної) операції оперативного угруповання військ (сил), їхні склад та призначення.

Елементи оперативної побудови, що створюються в наступальній (контрнаступальній) операції, їхні склад та призначення.

Стабілізаційна операція. Мета, оперативні завдання, які виконуються в стабілізаційній операції.

Угруповання військ (сил), що створюються для ведення стабілізаційної операції, їхні склад та призначення.

Елементи оперативної побудови, що створюються в стабілізаційній операції, їхні склад та призначення.

Визначення, мета і завдання об'єднаної вогневої підтримки в операціях оперативного угруповання військ (сил).

Оперативне розгортання військ (сил).

Заходи з безпосередньої підготовки операцій та їхній зміст.

Загальні положення забезпечення безпеки операцій.

Зміст та складові оперативного планування операції.

Сутність і зміст управління військами, вимоги до нього.

Сутність і зміст організації управління військами в операції.

Система управління військами та її елементи.

Вимоги до системи управління та їхня сутність.

Пункти управління угруповання військ, призначення та склад пунктів управління.

Призначення та основні завдання органів військового управління.

Вимоги до роботи органів військового управління. Режими роботи органів військового управління.

Методи роботи органів військового управління.

Класифікація документів, що розробляються у органах військового управління.

Ступені бойової готовності, які встановлені у Збройних Силах України, умови та мета їх запровадження.

Зміст основних заходів з мобілізаційної підготовки держави.

Мобілізаційне розгортання Збройних Сил України, його мета, складові та порядок проведення.

Порядок комплектування військ (сил) під час мобілізаційного розгортання.

Складові загальної потреби в особовому складі військової частини, порядок їхнього розрахунку.

Способи і принципи комплектування Збройних Сил України військовослужбовцями.

Структура військового резерву людських ресурсів, його складові та розподіл за призначенням.

Структура та складові підготовки Збройних Сил України.

Оперативна підготовка. Визначення, завдання та вимоги до неї. Основні елементи оперативної підготовки. Форми та методи навчання в системі оперативної підготовки.

Бойова підготовка. Визначення та мета бойової підготовки, її завдання.

Форми та методи навчання в системі бойової підготовки.

Індивідуальна підготовка. Форми та методи навчання, які застосовуються під час проведення індивідуальної підготовки.

Призначення, склад та завдання Сухопутних військ Збройних Сил України. Роди військ (сил) Сухопутних військ Збройних Сил України та їхні основні завдання.

Призначення, склад та завдання Повітряних Сил Збройних Сил України.

Роди військ (сил) Повітряних Сил Збройних Сил України та їхні основні завдання.

Призначення, склад та завдання Військово-Морських Сил Збройних Сил України. Роди сил Військово-Морських Сил Збройних Сил України та їхні основні завдання.

Призначення, склад та завдання Десантно-штурмових військ Збройних Сил України.

Призначення, склад та завдання Сил спеціальних операцій Збройних Сил України.

Призначення, склад та завдання Сил безпілотних систем Збройних Сил України.

Призначення, склад та завдання Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

Мета, основні завдання радіоелектронної боротьби в операціях, їхня стисла характеристика.

Призначення, основні завдання та вимоги до Сил підтримки Збройних Сил України. Мета, основні завдання та заходи з інженерної підтримки військ (сил) в операціях. Мета, основні завдання та заходи з хімічного, біологічного, радіаційного та ядерного захисту військ (сил) в операціях. Мета, основні завдання геопросторової (топогеодезичної та навігаційної) підтримки Збройних Сил України, заходи геопросторової (топогеодезичної та навігаційної) підтримки військ (сил) в операціях.

Місце та роль сил логістики в системі логістичного забезпечення Збройних Сил України. Логістичне забезпечення в операції.

Вимоги керівних документів щодо забезпечення охорони державної таємниці. Допуск і доступ особового складу до державної таємниці. Обов'язки та обмеження прав громадян, яким надано допуск і доступ до державної таємниці.

Література для підготовки:

1. Закони України: “Про національну безпеку України”, “Про оборону України”, “Про Збройні Сили України”, “Про основи національного спротиву”, “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію”, “Про військовий обов'язок і військову службу”, “Про правовий режим воєнного стану”, “Про правовий режим надзвичайного стану”, “Про державну таємницю”.

2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року “Про Стратегію національної безпеки України”. Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020.

3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року “Про Стратегію воєнної безпеки України”. Указ Президента України від 25.03.2021 № 121/2021.

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.2013 № 939 “Про затвердження Порядку організації та забезпечення режиму секретності в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях”.

5. Тимчасова доктрина “Застосування сил оборони держави”. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 31.03.2020 № 124/дск.

6. Доктрина з оборонного планування у Збройних Силах України, ВКП 5-00(67).01.01. Головне управління оборонного планування Генерального штабу Збройних Сил України, 2020.

7. Доктрина “Об’єднане планування”. Затв. наказом Головнокомандувача Збройних Сил України від 22.12.2020 № 225/дск.

8. Доктрина з мобілізаційного розгортання, ВД 2.06.1.021 (вид. 2-ге). Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 28.07.2021 № 105/дск.

9. Тимчасова доктрина “Планування операцій”. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 23.07.2021 № 99/дск.

10. Доктрина “Пункти управління (командні пункти) та організація роботи на них”. ОПЗ-102. Затв. Головнокомандувачем Збройних Сил України 23.08.2024.

11. Доктрина територіальна оборона, ВКП 3-00(65).01. Затв. наказом Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України від 04.01.2022 № 1.

12. Доктрина з організації підготовки у Збройних Силах України. Затв. начальником Генерального штабу Збройних Сил України 03.07.2020.

13. Доктрина “Організація об’єднаної підготовки сил оборони держави”. Затв. начальником Генерального штабу Збройних Сил України 09.09.2020.

14. Доктрина з організації оцінювання (сертифікації) у Збройних Силах України, ВКП 7-00(165).03.03. Затв. начальником Генерального штабу Збройних Сил України 22.06.2021.

15. Доктрина з радіоелектронної боротьби в об’єднаних операціях, ВКП 10(3)-27(03).01. Затв. начальником Генерального штабу Збройних Сил України 29.12.2020.

16. Доктрина “Командування Сил підтримки Збройних Сил України”, ВКП 10-00(16).01. Затв. Головнокомандувачем Збройних Сил України 23.10.2020.

17. Доктрина з інженерної підтримки застосування військ (сил), ВКП 10-24(01).01. Затв. начальником Генерального штабу Збройних Сил України 28.10.2020.

18. Доктрина “Хімічний, біологічний, радіаційний та ядерний захист військ (сил)”, ОП 3-0(25). Затв. наказом Головнокомандувача Збройних Сил України 07.01.2025 № 13.

19. Доктрина “Геопросторової підтримки Збройних Сил України”, ПДП 10-(30, 31)159. Затв. начальником Генерального штабу Збройних Сил України 06.05.2023.

20. Доктрина “Об’єднана логістика”, ВКП 4-00(01).01. Затв. Головнокомандувачем Збройних Сил України 19.09.2020.

21. Доктрина “Сили логістики”, ВКП 4-32(41).01. Затв. Головнокомандувачем Збройних Сил України 08.02.2021.

22. Доктрина з організації перевезень та транспортування у Збройних Силах України, ОП 4-0(281). Затв. начальником Генерального штабу Збройних Сил України 16.10.23.

23. Бойовий статут Сухопутних військ Збройних Сил України “Геопросторова підтримка Сухопутних військ Збройних Сил України”, БП 3-30(11).01. Затв. командувачем Сухопутних військ Збройних Сил України 23.12.2020.

24. Настанова з оперативної роботи штабів. Ч. II (військова частина). Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 29.06.2016 року № 08.

25. Настанова з оперативної підготовки у Збройних Силах України. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 13.02.2021 року № 14.

26. Настанова з бойової підготовки у Збройних Силах України, ВКДП 7-00(03).01. Затв. начальником Генерального штабу Збройних Сил України 07.10.2020.

27. Настанова з радіоелектронної боротьби у Збройних Силах України. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 03.01.2018 № 1т.

28. Настанова з топогеодезичного та навігаційного забезпечення Збройних Сил України, НСТ 03.110.001-2016 (01). Затв. наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 04.01.2017 № 03/дск.

29. Тимчасова настанова з логістичного забезпечення Збройних Сил України. Затв. наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 01.07.2019 № 236/дск.

30. Бойовий статут Сухопутних військ “Радіоелектронна боротьба Сухопутних військ Збройних Сил України” затверджений наказом командувача СВ ЗС України від 23.12.2020 № 1002.

31. Інструкція з підготовки та проведення мобілізаційного розгортання Збройних Сил України. Затв. спільним наказом Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України від 15.12.2017 № 19/дск.

32. Інструкція з організації підготовки та проведення перевірок у Збройних Силах України, ВКДП 7-00(187) 03.01. Затв. наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 02.01.2020 №1.

33. Інструкція про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України. Затв. наказом Міністерства оборони України від 23.03.2017 №164.

34. Методичні рекомендації з оцінювання (сертифікації) органів військового управління, військових частин (підрозділів) Збройних Сил України щодо набуття визначених спроможностей, ВКДП 7-00(165)03.02. Затв. начальником Генерального штабу Збройних Сил України 22.06.2021.

35. Єдиний перелік (каталог) спроможностей Міністерства оборони України, Збройних Сил України та інших складових сил оборони. ВП 5-00(196).01. Затв. Міністром оборони України 31.12.2021.

36. Тимчасовий порядок “Оформлення оперативних (бойових) документів” ВКДП 5(3)-00(01).02. Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України від 11.10.2020 року № 140.

37. Тимчасова методика “Розрахунку бойових потенціалів військових формувань”, ВП 3-00(264).55. Затв. Головнокомандувачем Збройних Сил України 18.08.2022.
